

*Ковальчук Інна Валентинівна, кандидат юридичних наук, доцент
кафедри історії, теорії держави і права та державного будівництва
Білоцерківського національного аграрного університету*

АГРАРНА ОСВІТА ЯК ОДИН З НАПРЯМІВ СЕКТОРАЛЬНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Втілення та реалізація реформ за окремими напрямками секторальної децентралізації суттєво відрізняється від загального розуміння реформування певних видів суспільних відносин у державі, що обумовлено цілою низкою чинників, серед яких вагому роль відіграє прийняття політичних рішень щодо реалізації окремих галузевих реформ залежно від їхньої суспільної важливості з розумінням та поправкою на регіональну специфіку.

Європейський Союз започаткував лінію секторальної бюджетної підтримки регіонального розвитку, адже важливим чинником просування секторальної децентралізації залишається міжнародна донорська допомога, що включає як експертну підтримку, так і механізми грантової підтримки на реалізацію проектів. Сьогодні основним інструментом такої підтримки є укладена в листопаді 2014 р. Угода про фінансування Програми підтримки секторальної політики – Підтримка регіональної політики України, яка відкриває можливість залучити фінансування з фондів ЄС у розмірі 55 млн. євро для реалізації завдань Державної стратегії регіонального розвитку та покращення економічної, соціальної і територіальної згуртованості регіонів.

22 квітня 2016 р. підписано Угоду між Урядом України та Європейською Комісією, що діє від імені Європейського Союзу, про фінансування програми «U-LEAD з Європою: Програми для України з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підзвітності та розвитку». Загальний бюджет Програми 97 млн. євро. Програма спрямована на підтримку реформ регіонального розвитку, місцевого самоврядування та децентралізації в Україні.

Концепція «Децентралізація: сектор освіти», що обговорювалася на стратегічній сесії щодо секторальної децентралізації у сфері освіти 28 лютого 2017 р., визначила матрицю реформи, операційні цілі та завдання на 2017 р. [1, с.64].

Для законодавчого забезпечення реформування системи освіти 5 вересня 2017 р. Верховна Рада України прийняла новий базовий закон «Про освіту», який створює правове підґрунтя для запровадження сучасної європейської моделі та галузевих стандартів освіти в Україні.

Тривалий час підготовка кадрів для агропромислового комплексу в Україні була відокремлена від загальної системи освіти і перебувала в компетенції Міністерства аграрної політики і продовольства, що визначало шляхи розвитку аграрної освіти і було основним її клієнтом, від якого повністю залежало фінансування і робота галузі. Поступово Міністерство аграрної політики втратило інтерес до підготовки професійних кадрів, його роль в діяльності ВНЗ і коледжів була незначною. Тому в лютому 2015 року уряд передав сільськогосподарські ВНЗ у сферу управління Міністерства освіти і

науки України. Нині аграрна освіта більш тісно інтегрується із загальною системою освіти країни.

Незважаючи на те, що вища школа України сьогодні також зазнає активних змін, перебуває на перехідному етапі, що зумовлено набранням чинності Закону України «Про вищу освіту» (2014р.), триває реорганізація роботи аграрних вищих навчальних закладів. Йдеться про поглиблену автономію, самостійність, самоврядність, пошук нових сфер застосування свого потенціалу. Добре, що виші отримали право частково розпоряджатися власними коштами, але це тільки початок. У діючій редакції Закону про вищу освіту визначені напрями розвитку освіти: підвищення якості знань, оновлення змісту та форм організації навчально-виховного процесу. Особливо актуальними є завдання розвитку професійного, інтелектуального, духовно-морального потенціалу особистості викладача, його здібності не тільки вирішувати педагогічні задачі, але й впроваджувати інноваційні методи у навчально-виховний процес, володіти психолого-педагогічними технологіями міжособистісного спілкування, комунікації.

Сьогодні всі навчальні заклади системи сільськогосподарської освіти України поділяються на дві категорії за рівнем акредитації: 17 навчальних закладів III - IV рівнів акредитації (університети та академії) та 99 навчальних закладів I-II рівнів акредитації (коледжі). Аграрну освіту здобувають більше 130 тис. осіб, з них 68,6 тис. – у навчальних закладах III–IV рівнів акредитації, та 64,6 тис. – у навчальних закладах I–II рівнів акредитації. Підготовка фахівців в агроуніверситетах, академіях та інститутах ведеться за 37 спеціальностями і 68 спеціалізаціями. А ще за 44 спеціальностями та спеціалізаціями — у технікумах та коледжах. Здобути освіту молоді допомагають 12 тисяч науково-педагогічних та педагогічних працівників, серед яких налічується 600 докторів і професорів і 3 тисячі кандидатів наук. Сьогодні в структурі аграрних навчальних закладів діють 14 науково-дослідних інститутів, 67 проблемних лабораторій, 77 навчально-дослідницьких господарств, 9 регіональних навчально-практичних центрів [3, с. 48].

Глобалізаційні світові процеси, прагнення до розширення об'єднаної Європи, динамічний розвиток сучасних технологій, інноваційність виробництва, гостра конкуренція на ринку праці, високий рівень вимог до фахівця зумовлюють необхідність всеохоплюючого дослідження концептуальних засад та пошуку ефективних механізмів розвитку системи професійної підготовки фахівців аграрної галузі. Проведені заходи у сфері сільськогосподарської політики в країнах з розвинутою ринковою економікою суттєво вплинули на розвиток професійної підготовки фахівців аграрної галузі. Перед системою професійної підготовки фахівців аграрної галузі постали нові вимоги – задоволення потреб суспільства у висококваліфікованих фахівцях для аграрного сектора економіки.

Традиційна система професійної підготовки фахівців аграрної галузі зорієнтована на підготовку кадрів для виробництва індустріального типу в умовах конкуренції за світові ринки торгівлі та збуту. Сьогодні така освітня

система потребує вдосконалення, оскільки вона вже не відповідає сучасним вимогам постіндустріального суспільства.

Поняття «професійна підготовка» в «Енциклопедії професійної освіти» визначається як «сукупність спеціальних знань, навичок і умінь, якостей, трудового досвіду і норм поведінки, які забезпечують можливість успішної роботи з певної професії» [5, с. 549]. Згідно з трактуванням, цього видання, професійна підготовка носить інтегрований характер і здійснюється в процесі всіх основних видів пізнавальної і творчої діяльності тих, хто навчається. Її мета – сприяти формуванню стійких орієнтацій на трудовий спосіб життя, морально-психологічну і певною мірою практичну готовність до праці. Іншими словами, професійна освіта – це:

1) Сукупність знань, навичок, умінь, оволодіння якими дає змогу працювати спеціалістом вищої і середньої кваліфікації.

2) Підготовка в навчальних закладах спеціалістів для трудової діяльності в певній галузі народного господарства, науки, культури.

3) Складова частина системи освіти [4, с. 319].

Сьогодні перспективи професійної підготовки фахівців аграрної галузі неможливо уявити без таких явищ, як глобалізація, інтеграція, інновації та Болонський процес, що виступають зовнішніми чинниками, які впливають на систему професійної підготовки фахівців аграрного сектору.

На сучасні вимоги до системи професійної підготовки фахівців аграрної галузі великий вплив мають фактори, які є визначальними для розвитку сільського господарства та його галузей. Серед них основними є:

- світові торгівельні правила (правила світової торгівлі);
- розвиток сільськогосподарської політики ЄС;
- розвиток продуктивності та технічний розвиток;
- соціально-економічні очікування фермерських родин;
- розвиток у політиці навколишнього середовища.

Найсучаснішою ідеєю оновлення системи професійної підготовки фахівців, що визнана світовою думкою, є її неперервність. Знання та інформація стають стратегічним ресурсом для будь-якої держави, що прагне відігравати активну участь у світових економічних процесах.

Варто відзначити, що вказуючи на важливість професійної підготовки фахівців, більшість дослідників аграрної освіти на перше місце ставлять її роль у розвитку економіки. Оскільки високоякісна професійна підготовка фахівців аграрного сектору має високу економічну цінність, то значна частина суспільного багатства та надбання має бути вкладена саме в неї.

Головним завданням, яке стоїть перед системою професійної підготовки фахівців аграрної галузі, стало забезпечення ефективного функціонування аграрної галузі економіки, тому виникла потреба у підготовці компетентних фахівців, які спроможні діяти в змішаному соціально-економічному середовищі. Цей фактор зумовив швидкий кількісний ріст закладів вищої освіти та необхідність розширення та реформування системи професійної підготовки фахівців аграрної галузі [3, с. 45].

На основі виявлення принципів і закономірностей розвитку освітньої системи можна адаптувати вітчизняну систему професійної підготовки фахівців аграрної галузі освіти відповідно до світових прогресивних тенденцій.

Прогностичні властивості дидактичної системи підготовки фахівців аграрної галузі зумовлені рядом об'єктивних потреб:

1) динаміка суспільних потреб, їх зміни властивостей вимагають адекватних змін у цілях і функціях діяльності фахівця (підготовка до життя і творчої праці в демократичній державі; формування гнучких загальнопрофесійних умінь, які допомагають адаптуватись до зміни професійної діяльності; формування комунікативних вмінь; вміння знаходити і переробляти інформацію; прагнення до самоосвіти);

2) прискорений науково-технічний прогрес спричиняє неперервний розвиток усіх складових технологічних систем, що має відобразитись у змісті фахової підготовки і системі діяльності фахівців аграрної галузі (сукупність загально професійних умінь, сукупність мовленнєвих умінь);

3) професійну підготовку фахівців, яка реалізується у певному часі і певних умовах, доцільно спрямовувати на діяльність у майбутньому часі і в інших умовах (розвиток самостійності і активності студентів, творчого ставлення до професійної діяльності).

Отже, можна констатувати, що на сучасному етапі розвитку професійної підготовки фахівців аграрної галузі приділяється значна увага з боку науковців. Процеси, які відбуваються у системі професійної підготовки фахівців аграрної галузі, спрямовані на набуття майбутніми фахівцями знань, умінь і навичок, їх трансформацію в компетентності, що забезпечить успішність їхнього професійного і особистісного розвитку, готовність мобільно реагувати на виклики часу, реалізацію соціально важливого завдання – навчання упродовж життя. Одним із принципів професійної підготовки фахівців аграрної галузі є принцип безперервності, який вимагає від держави створення єдиної системи неперервної професійної освіти. Професійна підготовка фахівців аграрної галузі у контексті навчання упродовж життя стала суттєвою складовою глобальної економіки.

Модернізацію національної системи професійної підготовки фахівців аграрної галузі можливо здійснити за рахунок впровадження як вітчизняного, так і іноземного досвіду в цій сфері. Перш за все, це – впровадження системи ступеневої професійної підготовки фахівців.

Модернізацію національної системи професійної підготовки фахівців аграрної галузі можна вирішити також за рахунок впровадження сучасних інформаційних технологій. До інноваційних форм організації неперервної професійної освіти можна віднести:

- дистанційне навчання як окремої організаційної структури;
- відкриті (віртуальні) університети.

Основними факторами модернізації системи професійної підготовки фахівців аграрної галузі виступають соціальні та економічні. На сучасному етапі вони вимагають модифікацію алгоритмів фінансування професійної

підготовки фахівців а також концепції змін у фінансуванні професійної підготовки фахівців [3, с. 48].

Реформування сільськогосподарської освіти, науки, як і для, до речі, промисловості повинно відбуватися одночасно з реформуванням аграрного виробництва, відродженням українського села. Перші кроки вже зроблено у вигляді реформи децентралізації, що має дати поштовх і фінансові ресурси для розвитку сільських територій.

У реформуванні вищої аграрної освіти слід сконцентруватися на таких напрямках:

- більш активно включати університети в глобальні мережі знань, брати участь в міжнародних дослідницьких проектах та грантових програмах, підтримувати розвиток дослідницьких університетів;

- підвищити роль спеціалізованих університетів, як джерела кадрів (формування корпоративних університетів);

- створювати регіональні інфраструктурні вузи з метою задоволення соціально-економічних потреб регіону;

- формувати університети загальної вищої освіти, національні відкриті університети, що опираються на он-лайн курси і т. і.

Список використаних джерел

1. Жуковська С.А. Науково-методичний центр «Агроосвіта» як осередок розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів в умовах дистанційного навчання / С. А. Жуковська // ScienceRise. Педагогічна освіта. - 2015. - № 4(5). - С. 63-68

2. Закон України «Про вищу освіту» №1556-VII від 01.07.2014 // Офіційний вісник України від 15.08.2014. – 2014 р., № 63, стор. 7, стаття 1728.

3. Заскалета С.Г. Проблема професійної підготовки фахівців аграрної галузі у педагогічній теорії і практичній діяльності вищих навчальних закладів України / С.Г. Заскалета // Педагогіка. Наукові праці. – Випуск 141. Том 153 – С. 44-49.

4. Педагогическая энциклопедия / Гл. ред. : И. А. Каиров (глав. ред.), Ф. Н. Петров (глав. ред.) [и др.], Т. 3 (Н-См). – М. : Советская энциклопедия, 1966. – 880 с. (Энциклопедии. Словари. Справочники).

5. Энциклопедия профессионального образования в 3 т. – Т. 1: А-Л / [под ред. С. Я. Батышева]. – М. : АПО, 1998. – 568 с.

*Обиначна Зоряна Василівна, викладач кафедри основ архітектури,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу*
**ІПОТЕРАПІЯ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ. СУЧАСНИЙ СТАН ТА
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

Сьогодні в Україні є багато закладів, які надають послуги з іпотерапії. В більшості з них, іпотерапія слугує додатковим методом лікування. Та є і такі заклади, які ставлять іпотерапію пріоритетною із всіх своїх послуг. Та